

O dennenboom, o dennenboom!

Nederlandse kerstboomsector werkt aan verdere professionalisering en imagoverbetering

Zeventien kerstboomkwekers hebben in maart 2011 de handen ineengeslagen en de Vereniging Nederlandse Kerstbomenkwekers opgericht. Sindsdien hebben diverse bijeenkomsten plaatsgevonden om de teelt van kerstbomen verder te professionaliseren. DLV Plant en Hessel Marketing & Communicatie hebben op initiatief van kerstboomkweker Well van Nieuwenhoven - in samenwerking met handelskwekerij Veldhuizen & Bisselink - in 2010 een aantal bijeenkomsten rond de thema's marketing en teelt georganiseerd. Op 3 oktober jongstleden organiseerden de betrokken partijen een oogstdag.

Auteur: Hans Smeets

Vereniging speelt in op wensen kerstboomkwekers

Tot vorig jaar organiseerde alleen Handelskwekerij Veldhuizen & Bisselink haar jaarlijkse Kerstbomenbeurs. Tijdens bijeenkomsten van DLV Plant (team boomteelt) en Hessel Marketing & Communicatie werd in de afgelopen jaren duidelijk dat de kerstboomkwekers behoefte hadden om meer samen te werken en dat kennisuitwisseling ook in Nederland noodzakelijk was. In maart 2011 werd door het ministerie van EL&I een subsidie toegekend vanuit de regeling Praktijknetwerken. Deze subsidie werd toegekend aan de samenwerkende kerstbomenkwekers onder begeleiding van Esther Hessel. Met deze subsidie in het vooruitzicht besloot een aantal kwekers onder voorzitterschap van Well van Nieuwenhoven de Vereniging voor Nederlandse Kerstbomenkwekers op te richten.

Van Nieuwenhoven, kerstboomkweker in het Limburgse Ospel, had in 2009 al de overtuiging dat er een samenwerkingsverband moest komen voor de Nederlandse kerstbomensector. Samen met zijn zoon Martin heeft Van Nieuwenhoven een kwekerij met 20 hectare kerstbomen. Hij heeft contacten met veel kwekers in de ons omliggende landen. In landen als Duitsland, Denemarken en Oostenrijk zijn er diverse samenwerkingsverbanden en worden workshops en bijeenkomsten georganiseerd voor kerstboomkwekers.

Doelstellingen van de vereniging zijn:

- Aanspreekpunt voor de Nederlandse kerstbomenteelt.
- Promotie en profilering van de Nederlandse kerstboom.
- Teelttechnische optimalisatie en daarmee kwaliteitsverbetering.

teitsverbetering.

- Ontwikkeling van eenduidige maatvoering en kleurcodering.
- Aansturing van technisch onderzoek.
- Kennis en ervaringen uitwisselen tussen leden-kerstboomkwekers.
- Afzetverbetering van de Nederlandse kerstboom.
- Vraagbaak voor kwekers en andere partijen in de kerstboomketen.

Teelt van kerstbomen in detail

In 2011 hebben de kerstboomkwekers van de vereniging deel kunnen nemen aan vier bijeenkomsten, georganiseerd door de begeleiders van het praktijknetwerk kerstbomen. Diverse elementen van de teelt zijn in deze bijeenkomsten uitgediept:

Kuitensteker van kerstboomkweker Andries Mekelenkamp in Oene.

Ziekten en plagen bij kerstbomen (Arjan Smits, gewasonderzoeker bij PPO bomen). De juiste voeding die een kerstboom nodig heeft en optimale bodemomstandigheden waarbij de bomen groeien (Drs. Claudia Külling van Servaplant) Snoei van een Nordman spar. Tijdens deze bijeenkomst demonstreerde Well van Nieuwenhoven de zogeheten topstoptang die de groei van de boomtoppen remt. *Abies nordmanniana* maakt soms lange groeischeuten, waardoor je geen mooie gevulde boom krijgt. De topstoptang remt de groei van de nieuwe scheut met 10 tot 30%.

Teelt van kerstbomen in pot

In juni werd bij boomkwekerij Mekelenkamp te Oene de demoproef bekeken van de teelt van *Abies nordmanniana* in pot. Op de kwekerij worden in een pot in potsysteem diverse soorten kerstbomen gekweekt. Bij de *Abies nordmanniana* is er een proef opgezet door DLV Plant samen met Horticoop BV en Servaplant, met als doel om te kijken welk mengsel het geschiktst is voor de teelt van de Nordman den. Er zijn in totaal negen potgrondmengsels gemaakt. Uit de waarnemingen is inmiddels duidelijk dat een *Abies nord-*

manniana veel meer voeding nodig heeft dan een *Picea omorika* of een *Picea pungens* 'Glauca'.

Naaldval en precisiebemesting

Het voorkomen van naaldval is een van de speerpunten binnen het praktijknetwerk kerstbomen. Kwekers hebben zich als doel gesteld dat ze een product willen leveren waar de consument tijdens het kerstfeest zo lang mogelijk plezier van heeft. Vroegtijdig afvallen van naalden wordt door de consument als vervelend en ongewenst ervaren en het is een van de redenen waarom er consu-

Kerstboomknipper van Lommerse-van Eijken in Bergeijk.

menten zijn die kiezen voor een duurdere kunstboom. DLV plant Team boomteelt is in opdracht van het Productschap Tuinbouw onderzoek aan het uitvoeren naar optimale streefwaarden bij kerstbomen en het effect van een goede bemesting op de naaldval. Daarnaast wordt er dit jaar onderzoek gedaan door een fabrikant naar de vraag of het toedienen van plantenvoeding aan een gezaagde boom een positief effect heeft op het verminderen van de naaldval.

Ook is er een gebruiksaanwijzing gemaakt die in postervorm aan de verkooppunten van de kerstbomen uitgereikt wordt. Zo weet de consument hoe hij de boom moet plaatsen en kan verzorgen. Al deze maatregelen moeten leiden tot een product waar de consument tijdens het kerstfeest lang van kan genieten.

Oogstbijeenkomst

In Hapert werd op 3 oktober een veldbijeenkomst gehouden bij de maatschap gebroeders Geraerts. Hierbij werd een scala aan machines gedemonstreerd waarmee de moderne kerstboomkweker zijn bomen rooit of zaagt. Kerstboomkwekers uit alle delen van het land waren naar Hapert gekomen om in de praktijk te zien hoe bomen snel en efficiënt geroid en verpakt kunnen worden. Damcon uit Opheusden demonstreerde een

Pazzaglia-kluitenrooier op een perceel met Abies nordmanniana. Ook demonstreerden zij de Damcon KLR kluitenrooier. Deze kluitenrooier wordt bevestigd aan een minigraver en rooit voor de voet weg. Boomkwekerij Mekelenkamp in Oene is de eerste Nederlandse kerstboomkweker die deze rooier van Damcon heeft aangekocht en die er ervaring mee heeft opgedaan. Een ploeg met vijf mensen kan nu 800 tot 1000 bomen per dag rooien en verwerken. Hierbij worden de bomen geroid en door de kraan direct op een platte wagen in een pot gezet. Twee medewerkers zetten vervolgens de boom in-pot in een plastic zak en trekken de zak stevig dicht met een tyrap. Bomen zijn hiermee direct leverbaar bij het tuincentrum of de bouwmarkt. Arbo-technisch is het een grote vooruitgang. Medewerkers kunnen nu rechtop blijven staan. Het zware handmatige werk behoort nu tot het verleden. Door de inzet van deze machine worden bovendien drie medewerkers uitgespaard. Geraerts demonstreerde zijn eigen kluitensteker, geleverd door Lommers van Eijken uit Bergeijk. Deze halfautomatische machine kan sparren lossen. De boom wordt vervolgens handmatig opgepakt en in pot gezet. Voordeel van deze machine is dat de bomen al vroeg in het najaar rondgestoken kunnen worden. Later kunnen

Rooier van Lommerse-van Eijken.

medewerkers de bomen uit het gat tillen en oppotten en verder verwerken. Kijk voor meer informatie op de website: www.kerstbomen.net

Bomen zagen, innetten en intern transport

Damcon demonstreerde in Hapert verder ook de Multitrike. Een portaaltrekker en werktuigendrager die uitermate geschikt is in de kerstboomteelt en waarop een groot scala aan werktuigen gemonteerd kan worden. Denk hierbij aan spuitapparatuur, rijenbemesters, maaiapparatuur, stamklepelaar en een zaagblad. Met een stamklepelaar worden de onderste takken van de bomen weggeslagen, waardoor het zagen van de bomen veel beter mogelijk wordt.

Met de zaagmachine kunnen maar liefst 5.000 tot 10.000 bomen per dag worden gezaagd. Boomkwekerij Fernhout in Smilde is de eerste kerstboomkwekerij in Nederland die met deze machine werkt en er ervaring mee heeft opgedaan. Vóór het zagen worden de bomen gelint op maat door middel van een kleurcode. Bij Fernhout worden er vier tot vijf maatcoderingen in een perceel aangebracht.

Na het omzagen worden de bomen naar de spuitpaden uitgedragen en ingenet met een net op machine. Via een transportband worden de bomen naar de palletmachine vervoerd

Damcon KLR kluitenrooier.

die achter op de trekker gemonteerd zit. Deze machine drukt de bomen voorzichtig goed vast, waardoor er meer bomen op de pallet kunnen. Ook hier zie je dat door mechanisatie grote aantallen bomen gezaagd kunnen worden en dat door het automatisch inzetten en palleteren het zware handwerk tot het verleden behoort. Kijk voor meer informatie op: www.fernhoutbv.nl/innetten.

Tijdens de veldbijeenkomst demonstreerde boomkwekerij Maas uit Eersel een knipper. Deze machine is uitgerust met een zwaar mes, gemonteerd op een tweewielige trekker, waarmee de stammen van kerstbomen doorgeknipt kunnen worden. Met deze machine kan één man een groot aantal boomstammen doorknippen. Ten opzichte van het omzagen met kettingzaag of met een bosmaaier zijn de beide voorgaande mechanisaties een flinke vooruitgang. Op de oogstdag in Hapert werd door kerstboomkwekerij Maas uit Maarheeze de innetmachine gedemonstreerd. Bij deze machine, die op de kopakker van het veld wordt geplaatst, kunnen ook grotere bomen ingenet worden. Grote bomen worden door de trechter getrokken en snel en goed verpakt.

Leversnelheid en kwaliteit van de Nederlandse kerstboom

De Nederlandse kerstboomsector is duidelijk bezig met een professionaliseringsslag en kan momenteel zorgen voor een goede kwaliteit kerstboom. Mechanisatie en een goede teeltplanning zorgen voor betere arbeidsomstandigheden en een lagere kostprijs. Het voordeel van de Nederlandse boom ten opzichte van de buitenlandse bomen is de betrouwbaarheid in levering. In tegenstelling tot buitenlandse aanbieders hebben de Nederlandse kwekers het voordeel van het milde zeeklimaat en de korte aanvoerlijnen. Zware sneeuw, hagel en vorst kunnen ervoor zorgen dat het transport van de bomen uit het buitenland langer duurt dan verwacht, waardoor er niet juist in time geleverd kan worden. Tijdens de oogstbijeenkomst hebben de leden van de vereniging de door voorzitter Well van Nieuwenhoven opgestelde uniforme maatvoering en kleurcodering unaniem goedgekeurd. Het voorstel ligt nu bij de Raad voor de Boomkwekerij en wordt in november besproken. De verwachting is dat de maatvoering opgenomen wordt in het kwaliteitsnormenboek van de Nederlandse boomkwekerij. Het grote voordeel hiervan is dat voor iedereen in de keten van de kerstbomenhandel duidelijk is aan welke eisen de bomen moeten voldoen.

Vooruitblik naar 2012

Komend jaar staan er diverse activiteiten op het programma van het Praktijknetwerk kerstbomen en de vereniging. In de wintermaanden worden er bijeenkomsten georganiseerd, waarbij planmatig wordt gewerkt aan de bestrijding en ziekten en plagen. Tijdens de bijeenkomst in februari 2012 wordt door Pelgrum & Vink gekeken naar de herkomsten van de kerstboomsoorten en de effecten van de herkomst op de groei van de boom. Het kiezen van een goede herkomst heeft namelijk ook invloed op eventuele nachtvorstschade. Bemesting van de bomen en het optimaliseren van de voeding wordt in maart behandeld. Tijdens de kerstbomendagen die volgend jaar in september bij Veldhuizen & Bisselink worden gehouden, wordt een symposium georganiseerd waarvoor ook buitenlandse experts worden uitgenodigd om een lezing te houden over de teelt van de kerstboom. Doel van al deze bijeenkomsten is te komen tot een verdere professionalisering van de Nederlandse kerstboomsector en het verbeteren van het imago. In 2012 zal er ook een marketingplan worden ontwikkeld en uitgevoerd om de Nederlandse echte kerstboom stevig in de markt te zetten.

Hans Smeets

Adviseur DLV team Boomteelt teelttechnisch begeleider Praktijknetwerk kerstbomen
h.smeets@dlvplant.nl

Ir. Esther Hessel

Procesbegeleider Praktijknetwerk kerstbomen en adviseur marketing en communicatie
e.hessel@hesselmarketing.nl